

FOAIE LITERARĂ

Pentru redacție responsabilă :

LUCREȚIA RUDOW-SUCIU.

Apare o dată pe săptămână (Duminica).

PREȚIUL:

Pe un an . . . . 4 fl.   Pentru România și
Pe jumătate de an 2 fl.   străinătate 14 frc.
Pe un pëtrar de an 1 fl.

Editor și proprietar:

Dr. W. RUDOW.

Povestea despre prințul Ahmed al Kamel, sau pribeagul îndrăgostit.

— Din tales of the Alhambra by Irving. —

(Urmare.)

„Pe onoarea mea — zise ea — am atâtea afaceri publice de isprăvit și atâtea alergări, de nu-mi rămâne vreme să mă gândesc la obiectul asta. Eu în toate zilele am vre o mie de visite de făcut, o mie de afaceri importante de examinat de nu-mi rămâne nici o clipă slobodă pentru cântecele estea. C'un cuvânt, eu-s o cosmopolită și nu mă pricep la lucrul acela numit amor“. Așa respunzând ea, a sburat cătră vale și a dispărut din vedere.

Prințul a ramas neîndestulit, dar curiozitatea lui, togmai pentru greutățile acestea, ce a întimpinat, a devenit și mai mare. Pe când era el așa dispus, iacă-te că intră filosoful cel bătrân la el în turn. Prințul sare îndată în picioare și i merge energic în cale, „O înțeleptule Eben Bonabben — zise el — tu m'ai învățat și mi-ai explicat o mulțime de învățături pământești, dar aci mai este una, despre care eu nu știu nimica și voiesc să mă informezi“. „Prințul meu trebuie numai să me întrebe — respunse filosoful — și toate științele, cari se află în creșii mărginiți a servitoriului său, îi stau la dispoziție“.

„Spune-mi dară, o, cel mai profund filosof, ce natură are lucrul acela numit amor“? Înțeleptul Eben Bonabben a fost lovit de întrebarea asta ca de un trăsnet. El a început, bietul, a tremura, a deveni palid la față și și-a simțit capul numai aninat de grumazi.

„Cine a putut șopti o atare întrebare printului meu? de unde ai putut învăța o așa vorbă rea!“ Prințul l'a condus la fereasta turnului: „ascultă Eben Bonabben“ — zise el. Filosoful ascultă. Privighitoarea ședea într'o tufă sub turn și cânta iubitei sale — rosei; de pe

toate cloambele inflorite și din toți arborii resunau melodiile paserilor și tot amor, amor, amor era răsunetul lor. „Allah Akbar! Dumnezeu e mare!“ esclămă înțeleptul Bonabben. „Cine poate pretinde să țină lucrul ăsta în secret dela o inimă omenească, când și paserile din aier încă se conjură la tradarea lui?“

Apoi întorcându-se cătră Ahmed: „O prințul meu“ — zise el — astupă-ți urechile la melodiile estea seducătoare. Inchide-ți mintea față de cunoștința asta primejdioasă. Să știi că amorul ăsta îi cauza la jumătate din necazurile omenimei miserabile. Țe-ai care produce amărăciuni și certe între frați și prietini, care cauzează ucideri pe ascuns și resboai prădătoare. Supărări și intristări, ură de viață și nopți fără somn sunt urmările lui. El veștezește ca bruma floarea și voia bună a tinerimii, cumpănindu-i la rele și dureri într'o vârstă prea de vreme. Allah să te ferească prințul meu și să-ți ajute, ca să remâi de tot nepăsător cu privire la lucrul ăsta numit iubire!“

Înțeleptul Eben Bonabben dup' aceia îndată s'a retras, lăsând prințul într'o buimăceală mare. Inzedar să încerca el să și scoată ideea asta din cap, dar aceea iară se redica asupra gândurilor sale, și îl tot necăjia și ustănia cu combinațiuni zădarnice. De bună samă — socoti el singur când a ascultat melodiile paserilor — că aci nu-i tristețea în cântecele estea; toate lucrurile să păreau drăguțe și voioase. Dacă amorul ar fi cauza la astfel de răutăți și certe mari, de ce nu șed paserile estea singurate, sau de ce nu să sfășie unele pe altele, în loc să tot sboare plăcut în jurul tufelor, sau jucându-se unele cu altele printre flori?

Așa zăcărea el într-o dimineață întins pe pat și tot meditănd asupra materiei esteia neînțelese. Fereștile erau deschise, ca să între boarea cea recoroasă de dimineață încărcată cu parfum de flori de orange din valea Darro.

Voacea privighitoarei s'auzia cântând încet tema cea îndătinată. Pe când prințul asculta acest cântec, îndată să auzi o vijăitură în aier, un porumb frumos persecutat de uliu să izbește de fereastă și cade tremurând în odaia, până când uliul mânios, că și-a scăpat prada, a sburat iară cătră munți.

Prințul îndată a rădicat porumbul ustenit, i-a netezit penele și l'a pus la pieptul seu. După ce l'a imblânzit cu măgulișile sale, l'a băgat într-o colivie de aur și i-a oferit cu mânele sale proprii cele mai albe și mai fine mâncări și cea mai limpede apă de beut. Porumbul însă nu voia să mănânce, ci stetea amarit și intristat, gemând, de ți era mai mare mila de el.

„Ce te doare?“ întrebă Ahmed. — „N'ai tu tot ce-ți poștește inima?“

„O, nu! răspunsă porumbul — nu-s eu doară despărțit de soția inimei mele și încă togmai acum în primăvara cea drăgălașă, în timpul cel adevărat a iubirei?!“

„De iubire?! răspunsă Ahmed, — te rog pasere frumușică, nu mi-ai putea tu spune, că ce i acela amorul?“

„O de bună samă prințul meu. Acela-i pentru unul singur o svêrcolire, pentru doi o fericire, pentru trei o cearta și o dușmăniă.

E farmecul care atrage două ființe la oaltă și le unește prin simpatii delicioase făcându-i fericiți unul cu altul, dar nefericiți prin despărțire. D-ta n'ai pe nime aci de care ai fi legat prin o afecțiune așa gingașă?“

„Eū mă nărăvesc mai bine cu Eben Bonabben, decât cu alte ființe, dar el adeseori îi uricios și eu de comun mă simt mai bine singur, decât în societatea lui.“

„Nu de simpatia asta zic eu. Eu vorbesc de amor, de misteriu și principiul cel mare a vieții, despre cugețele imbetătoare a tinerețelor și plăcerea cea mai mare a vristei serioase.“

„Uită-te prințul meu și bagă de samă cum natura e plină de dragoste în timpul ăsta binecuvântat. Toată făptura își are mirele ei de jucăria, cele mai neînsămănite paseri cântă cu bărbătușii lor împreună, cei mai nimernici gândaci sbărnăiesc cu muieruștele lor pe întrecute, iar fluturii ăstia, pe cari îi vezi fâlfâind sus pe lângă turn și jucându-se prin vezduh, îs fericiți în amorul lor. Prințul meu! Petrecut-ai doară atâtea zile prețioase din tinerețe fără de a ști ce-i amorul?“

Nu este p'aci vre o ființă de alt sex, o princesă frumoasă sau altă copilă drăgălașă, carea v'ar fi furat inima și v'ar fi umplut tot sinul cu o vâlmășeală blândă de plăceri duiioase sau cu gânduri fragede de dor?“

„Eu încep a înțelege — zise prințul suspinând — o atare vâlmășeală am simțit mai de multe ori de cât

o dată fără de ai ști cauza, dar unde să caut eu după o ființă după cum mi-o descrii tu, în singurătatea asta mare?“

Așa au înșirat vorbele mai departe și prințul a căpătat lecțiunea cea d'intăie despre iubire.

„Vai de mine — zise el — dacă dragostea e o așa plăcere mare și intreruperea ei o miserie, Allah mă pedepsește dacă te opresc dela bucuria și datorințele ei“. El a deschis colivia, a scos porumbul și, sărutându-l cu mult drag, l-a slobozit pe fereastă afară. „Du-te pasere fericită — zise el — și te bucură de porumbița inimei tale în zilele tinereții și a primăverii. Pentru ce să te țin eu rob cum mă țin pe mine în turnul ăsta trist, unde nu poate nici odată să între amorul“.

Porumbul a bătut din aripi cu plăcere, a făcut un cerc prin vezduh și după aceea s'a îndreptat vijăind cu aripile, cătră valea cea inflorită Darro.

Prințul l-a urmărit cu privirea și după aceea a început a suspina amarnic. Cântecile paserilor, cari îi făceau plăcere odată, acum numai îi mai măreau năcazul. Amor, amor, amor! Ei, sêraci tinerețe, acum a înțeles el, cântecele lor!

Ochii lui sclipeau ca jarul când s'a întâlnit iară cu înțeleptul Eben Bonabben. „Pentru ce m'ai ținut de tot nepăsător față de lucrul ăsta? Pentru ce nu m'ai informat despre taina cea mare și principiul vieții în care, eu ved că și cele mai mici insecte încă sunt știutoare? Ce ține toată natura într'un vis plăcut, făcând că totă făptura să se bucure de tovarășa ei? ăsta-i, ăsta-i amorul despre care am voit să me instruez!“

Pentru ce-s eu singur eschis dela plăcerile lui? De ce mi-ai risipit atâtea zile din tinerețe cu învățături seci, fără de a mă face cunoscut cu farmecele dragostei?“

Înțeleptul Eben Bonabben a vezut că toată reserva inpusă de pân' acum nu mai folosește nimic, după ce prințul a ajuns la cunoștința învățătorei ăsteia stricăcioase și oprite. El i-a destăinuit așadară profețirea astrologilor și precauțiunile luate la creșterea sa, ca să fie ferit de năcazurile acelea amenințătoare.

„Și acum prințul meu — adause el — vieța mea stă în mâinile d-tale. Dacă sultanul, părintele d-tale, află c'ai învățat patima iubirei pân' ai stat sub paza mea, atunci eu trebuie se răspund cu capul meu pentru asta“.

Prințul tocmai așa era de cuminte, ca toți feciorii de vârsta lui și bucuros a luat la cunoștință scusele tutorului său. Afară de aceea el era deja îndătinat cu înțeleptul Eben Bonabben și având el numai cunoștințe teoretice despre dragoste, i-a spus că el va tăcea despre afacerea asta, nu cumva să ajungă în primejdie capul filosofului.

Discrețiunea lui a fost de ocamdată asigurată, dar el acuș a dat de alte ispite. Câteva zile după întemplantarea asta, pe când sta el așa dus pe gânduri în turn, iacă-te că apare porumbul, pe care-l slobozise el și vine fără frică de să așază pe umerul lui.

Prințul l'a strins la inimă cu drag. „Pasere fericită — zise el — care poate sbura ori și unde, dela un colț de lume până la altul. Unde ai fost tu decând te-ai dus?“

„Intr'o țară depărtată, prințul meu, de unde îți aduc știri plăcute pentru libertatea ce mi-ai dat. In sborul meu, carele s'a estins peste munți și câmpii, trecând prin vezduh am observat sub mine o grădină minunată cu tot soiul de flori și de poame. Asta era într'o luncă verde pe țărmurile unui rîu călător și în mijlocul ei se afla un castel impunător. Eu m'am așezat pe unul dintre turnuri ca să mă odihnesc puțin. Sub mine pe iarba verde din grădină am observat o princesă tineră șezînd în toată dulceața și floarea anilor ei. Ea era încunjurată de servitoare tinere, ca și ea, cari o împodobeau cu guirlande și cununi de flori, dar nici o floare din grădină, sau de pe câmp, nu se poate asemăna cu frumseța ei. Aici ea înfloarea în taină pentru că grădina era încunjurată cu ziduri nalte și la nici un pămîntean nu-i era iertat să între acolo. Când am văzut copila asta minunată așa de tineră și nevinovată, nestrucată de lume, am socotit, că asta-i fecioara destinată de Dummnezeu să inspire pe prințul meu cu dragoste.“

(Va urma.)

SĂRUTAREA.

*Vrăjiți de dornice porniri
In pățimașă 'mbrătoșare,
De dulci și sfinte fericiri
Cuprinsă, ea mi-a dat zimbînd
O sărutare.
Fu sărutarea cea dintâi
Fructul iubirii noastre sfinte,
De-apururea o se-mi rămâi,
În dulce caldă sărutare,
Cu drag în minte.
De-apururea mă voi gândi
Cu drag la scumpa ce mi-a dat-o,
De-apururea o voi iubi
Așa cum am iubit-o când
Am sărutat-o !!*

Emilian.

Impresiile mele.

— Schiță. —

Cui nu îi s'a refuzat publicarea vre-unui manuscris, acela nu pricepe ce va să zică zădărnicierea părerii proprii. Păreră proprie are ori ce om — „onoare“ eșecțiilor, cari n'au păreri, nici n'au avut, *nici vor putea* să aibă, *nici nu înțeleg* ce va să zică a avea părere proprie iscodită din fermentațiunea „propriilor“ creeri. La acest soi de oameni creerul nu prea vine în fermentațiune, prin urmare nici nu iscodește nimic. Eu renunț la acest soi de creeri și mă „mărginesc“ să-mi formez propriile mele păreri și din aceste păreri mîneacănd, să-mi fac impresiile mele.

Dar credeți că ducă treaba asta la vre-un rezultat? De unde! Vă convingeți îndată.

Ceteam și auzeam chiar spunînd, despre impresii de călătorii. Vă mărturisesc, că îmi lasă gura apă după ele, și îmi ziceam: pentru ce se nu văză lumina și niște impresii croite de mine? Eu adevărat avusesem defavorul de a călători totdeauna fără impresii. Ce m'am gândit odată, hai să fac și eu ca lumea impresii de aceste, ce mai știu oamenii cum e și cum nu e, nu tot ce stă scris pe hîrtie e adevărat și lumea tot le cetește.

Mă apuc deci și fac după părerea mea niște impresii admirabile de călătorie. Călătoria mea era adevărat din Sibiu până la Seliște. Mă rog, e călătorie de patru ceasuri cu cai slabi și de două cu cai buni. (Schița s'a făcut înainte de a se deschide linia ferată). Eu mi-am croit impresiile după călătoria de patru ceasuri, căci ori cum în patru poți avea mai multe impresii ca în două.

Sfirșesc eu „admirabilele mele impresii“ și într'o bună zi mă presint la redacție și îmi predau cu toată cinstea manuscriptul.

— Acum n'am timp să-ți cetesc lucrarea — zise redactorul — dar în câte-va zile.

Fac un compliment și es.

La trei zile mă presint cu fața senină înaintea redactorului și întreb de rezultatul „impresiilor“.

— Cine a scris acestea? — mă întreabă redactorul cam sîc.

— Eu cu mîna „proprie.“

— Asta nu se poate.

— Te rog să mă pui la probă.

Și încep îndată a scrie pe un potec de hîrtie, ce îmi era la îndemână.

— Știi, că e curios? — îmi zise — scrisoarea e într'adevăr a d-tale, dar că cum ai putut scrie astfel, nu pricep. Dta plagiază impresiile oamenilor.

— Eu? Asta-i ofensă domnule!

— Cum poți avea impresii de o călătorie, pe care d-ta nu o ai făcut?

— Dar domnule, te rog, să îai la cunoștință, că eu am fost la Seliște de . . .

— Asta o cred, dar nu ai putut avea impresii.

— Cum adevărat pentru ce și fi eu eschisă dela impresii, am și eu „impresiile mele“ domnule și aceasta nu te împoartă. După părerea mea omul își poate ciopli impresiile cum vrea, și eu așa am voit. — Spune-mi, le publice sau nu?

— Nu pot, sunt plagiate.

— Nu te înțeleg absolut.

— O să-ți esplic îndată. Înainte cu ceva am mers la Seliște cu trăsura Nrul 21 de aici. Caii dela aceasta trăsură, precum știe tot Sibiiul, sunt miserabili și cu

nărav, asemenea stăpânului, care îi mână. Tot la doi pași caii se opresc, și tot la trei pași se desfăceau ușile trăsurii. Am luat adecă trăsura închisă, se nu mă suflă vântul, de fapt însă mă suflă mai cumplit, fiind ușile mai mult deschise în laturi. Când observa visițiul, că ușile iar s'au desfăcut, oprea cai de bună-voie se închidă ușile, astfel stând lucrul, mai mult am stat pe loc, decât am mers . . .

— Ei bine, tot cam aceste impresii le am și eu descrise . . . După părerea mea . . .

— Ce părere mă rog, cum poți avea părere, când impresiile dtale sunt scornituri? . . . Una mă miră, cum de te-ai apucat se plagieză chiar impresii, când puteai se faci ca alți oameni, se plagieză lucruri mai de valoare?

— Dar domnule aceasta nu-i plagiere!

— Cum nu, când îți spun, că eu am pățit aieva impresiile dtale și le-am și descris, dar din lipsă de spaț au rămas încă republicate.

Pe când redactorul își spunea aceste, gândul meu era ocupat teribil.

Lucrul naibii! gândesc, cum poate cineva și chiar un redactor se-ți nimicească în forma asta părerile despre niște impresii de călătorie?

— Te rog se-mi dai dar manuscriptul înapoi.

— Manuscripte nu se înapoiază, uită-te în fruntea foii de a dreapta.

— Dar te rog.

— Nu se poate . . . Sunt nedumerit, cum ai putut dta ajunge la manuscriptul meu se-l plagieză în forma asta?

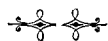
— N'am plagiat și te rog se mă ascultă: Intr'o zi ne având ce lucra, după ce capul își era plin de niște impresii de călătorie, pe cari le am fost isprăvit cu cetitul numai atunci, mă primblam prin piaț și drumul, sau mai bine zis picioarele m'au dus cătră stațiunea trăsurilor, cari erau în rînd înșirate de-a lungul trotoarului. Visiții unii dormitau în jilțurile trăsurilor, alții se primblau pe dinaintea cailor. Cum m'au văzut, că trec pe acolo cam încet, au crezut că am lipsă de o trăsură și îndată m'au încunjurat vre o opt, ceialalți își frecău întâiu ochii ridicându-se din trăsuri.

Le-am spus, că nu am lipsă și cei mai mulți s'au și mulțămît cu enunțiațiunea aceasta categorică, unul însă mă persecuta cu pași și cu gura și își spunea, că el îi gata la moment, că până la Seliște cu trăsura închisă mă duce numai cu opt floreni și încă cu trei cai, pe când ceialalți cu doi cai și din zece floreni nici nu se mișcă. Se văzi trăsura gândeam, la cas de lipsă nu ar fi rău . . . Înțelegi acum dle redactor, că vezând caii, trăsura și stăpânul, mi-am croit după părerea mea impresiile aceste.

— Înțeleg aceasta, dar dta încă va trebui se înțelegi, că fiind a mea descriere originală și autentică, iar a dtale fictivă, nu se poate publica. Degiaba m'am silit se-l conving, că după părerea mea impresii de soiul acesta nu strică se le publici și de două ori dela doi autori, redactorul a rămas neclintit în părerea sa, că nu se poate. Când era discuția și capacitările mai în foc, vine un băiet de tipografie și cere încă manuscript de treizeci de șire cicero. Aceasta ni-a curmat discuția, căci redactorul s'a apucat de scris, iar eu am eșit necăjită. Omul nu mai poate avea în lumea aceasta nici păreri nici impresii.

Sibiu, 1887.

Margareta Moldovan.

COPIII NIMĚNUI.

*În fundul trăsurei, pe perine moi,
Zace o fată albă;
Din fața ei suptă și ochii ei blânzi
Citesc o tainică jalbă.
Cu mare 'ngrijire, merei suspinând
Privește 'ndărăt harapul;
Pe fața-î sbircită curg lacrimi ferbinți,
De gânduri 'i ferbe capul.
Pe marginea drumului flori 'nfloresc,
Cato oprește trăsura,
Își șterge fruntea scăldată 'n sudori,
Grozavă-î pare căldura.
În fundul trăsurei s'aude gemend:
— „Alix, copilă iubită,
Flori roșii, albastre culege Cato
Să fi tu împodobită . . .“
În mâna-î uscată și florile plâng . . .
— „Copila mea albă moare?
O lume, o lume de ce nu pieri tu,
De ce nu te 'ntuneci soare?“
Aleargă mai iute ca orî și când
Cato cu florile 'n mână:
— „Departe-î orașul, mai mergem noi mult,
Doar mergem de o săptămână?“
— „Ah, Alix e slabă, ea moare Cato . . .
Să mor pe drumul de țară!?! . . .
Mai bun ca părinții m'ai fost pân'acum,
Dar fi, și ultima oară!“
— „Copila mea dulce, mai rabdă puțin,
Orașul nu e departe;
Să-ți cânt o cântare saii psalmul tîu drag?
Il știu doar fără de carte.“
Să urcă 'n trăsura și netezind
Fața ei suptă de boală;
Pocnește cu biciul „hi! calul meu
În lumea pustie, goală:
„Sfios ridic privirea mea
O Iehova, la tine,
Căci ajutorul așteptat
Din mila ta ne vine . . .“
O ciocârlie spre ceruri sburând
Cântând gîgaș, se pare
Că 'ngână glasul de anî ruginit . . .
Bătrînul Cato tresare.
Urechea-ațintită aude ușor,
Geametul plin de durere . . .*

Ajunse orașul, calul stă 'n loc . . .
 Repaos și dânsul cere.
 Femei și copile, bărbați și copii
 Uimiți și sglobii s'adună
 Să vadă harapul, toți oamenii vin
 C'o veselie nebună . . .
 Un răcnet ce înghiață graiul în gât
 Oprește norodul în loc;
 În ochii lor spaimă: în car zac două morți
 Neplânși, bieți, și fără noroc.

Lucretia Rudow-Suciu.

Lăutarul.

— Schiță. —

Odaia e mică și scundă; prin ochieții mici și spălăciți se furișază razele slabe ale soarelui de Ianuarie, și se opresc pe patul sărăcăcios de brad. Bătrâna bolnavă cuprinsă de un somn neliniștit, scoate vaete slabe și întrerupte, își strânge mâinile împreunate, ear prin pleoapele ostenite, închise, se furișază lacrimi licurătoare și se așază la coada ochilor.

La fereastră cu mâinile pe masă, cu capul îngropat în palme, șede feciorul ei, un tîner slab cu vr'o câțiva ani mai tîner decît îl arată exteriorul. Lipse și miserii l'au îmbătrînit nainte de timp, pe lîngă aceea și o tușe seacă îi amăresce viața. — E singur cu mama sa. Frații n'a avut, tată-său murise de mult, el avea vr'o patrusprezece ani atunci Era lăutar și câștiga, puțin, cât se poată susține două suflete, era d'ajuns. Numai de n'ar fi și el așa de amărit.

Maică-sa e bolnavă, în casă nu-i un gologan și bătrâna ar mânca o zamă caldă. Ce avea se facă. Se uita la violina ce era pe masă, par că i-ar cere un sfat. L'a chemat în satul vecin. E o nuntă bogată și l'plătesc bine, dacă se duce. Dar e așa de frig, când zice pe drum îi amorțesc degetele pe corzi; ș'apoi cum se lasă singură pe maică-sa bolnavă?

Se uită la mamă-sa, oftă adînc și năduși un atac de tușă.

„Să te duci Nică dacă te-or chemat, vezi mi-e mai bine, eu pot rămînea singură acasă, tu vei aduce ceva bani și — atunci avem se ne ușurăm puțin, lipsele,“ — l'îndemnă maică-sa vezîndu-l în îndoială.

S-a dus după vorba mă-să; n'avea alta ce face. Pentru el n'ar fi făcut-o, dar maică-sa era slăbită și amărită și din alt loc nu era câștig.

* * *

Mamă-sa s'a făcut bine și când s'a re'ntors el, a aflat-o umblînd după ale cășii. — Și el? El a venit mai tăcut, mai palid acasă. Era ostenit și cîna ce i-a făcut-o mamă-sa nu i-a plăcut.

„Mamă mi așa frig . . . și . . . mi-s ostenit“ îi zise el după cină.

„Culcă-te mami, îl fi răcit . . . se-ți pun o peatră caldă la picioare?“

„Dacă vrei mamă . . .“

Și ea n'a mai respuns, ci a pus pe foc o peatră și l-a acoperit bine.

În curînd îl năpădiră niște ferbințeli și sudorile curgeau începînd de pe frunte în jos. Respirația-i era anevoioasă și însoțită din hărăcit sinistru. La intervaluri l'cerca tusa și nu putea dormi.

„Mamă, nu-mi trebuie peatră, mi-i așa de cald“ și el încercă se dea la o parte paploama groasă de lână, spre a se răcori.

Măne zi i-a fost mai rău, n'a putut nimic se mănânce și zilele următoare n'a simțit nici o ușurare.

„Mamă, așa-i că-s greu bolnav, ce zici?“ o întrebă el într'o seară pe când maică-sa-i ferbea un ceai din ierburi.

„Ei ce se zic mami, iacă 'ți va trece, t'e face sănătos, iacă și vremea nu mai e așa posomorită. Acuși o se vină primăvara. Vezi eu încă am fost bolnavă și totuși m'am sculat, dar tu că ești tîner . . .“

Dar nu s'a mai sculat. Avea presimțul că n'are se fie sănătos, și inima i se strângea chinuită când gîndea că are se se sfîrșască 'n curînd. — Când maică sa l'întreba; „ți-i mai bine Nică?“ răspundea scurii: „mi-i mai bine,“ apoi se 'ntorcea cătră părete și plîngea.

* * *

Intr'o zi s'a sculat, și s-a pus lîngă cuptorul cald, l se urisă de pat și parcă se simța mai bine acum. l-a venit dor se cînte, de mult n'a avut violina în mînă. Prin odaia micuță se respîndeau sunete duioase, și păt-runzătoare. — Sărmanul lăutar își ducea arcușul cu mîna tremurîndă și din ochii afundați lacrimi de ușurare-i curgeau încet. Arcușul luneca ușor și lin peste corzile vibratoare, ca un vis dulce de mult uitat; și sufletu-i retăcea în trecutu-i fericit. Tonurile năvăleau ca niște puternice valuri pline de juneță, cari l' răpesc și l'avîntă sufletul într'un vifor repede spre cer în sus, apoi deveniau ear blînde, suave și dulci ca trezirea celor mai profunde și sfinte sentimente. Ca două suflete pribege cari de mult s'au căutat și acum s'au aflat, se contopeau accentele într'una și se lăsa ușor ca un făl-făit de aripi, pe inima-i chinuită și sdruncinată.

Mamă-sa l'privea cu dureroasă iubire. Sub ochii ei tonurile se tulburau în acorduri disarmonice, cîntecul suna sinistru ca un blăstăm urît, dar iar se schimba în armonie dulce, accentele se împreunau armonice în avînt vesel și fericit ca și când ar povesti discret despre iubire liniștită și dulce. Accentele cad, se perd, ca un cîntec ce se îndepărtează, abia se mai auzia.

Violina-i cazu, el își lasă capul ostenit pe pept, oftă adînc și totul întră în liniște.

„Mamă, mult e pîn la paști?“

„Pân' la paști? nu tocmai... mai vro tri săptămâni. Pân atunci le vei scula și vei zice la jocul mare.”

„Că bine zici mamă.”

Dar n'a mai zis... Acesta a fost cel din urmă cântec al lui.

Cu ultimele viorele, sufletul lui a părăsit corpul mistuit de suferință. Sub movila acoperită de verdeață s'ermanul lăutar își doarme liniștit somnul vecinic. — Maică sa, buna batrână, vine în toată ziua spre seară și 'l plânge cu paserile ce se adună în pomul de lângă mormânt.

Delaobad.

Tainele nopții.

I.

Și iată așa se face un articol pentru o revistă din provincie. Spui că te-ai dus la o bae, pe marginea șoselei, arborii au coroană rotundă și plină, frunzele lor tremură, tremură într'una. Spui că la umbra lor pe o bancă șed doi inși, povestesc, se înbrățează, se sărută. Și arborii scutură frunze în părul lui buclat, și aștern covor galben la picioarele ei micuțe, preste care luna aruncă o rază furișată printre ramuri cine știe cum.

I-a „fermecat” liniștea, i-a „adumbrat luna care trece ca-o lespede de aramă prin tainele nopții blânde.”

Comicul mai adaugă că la spatele celor doi inși apare nebăgată în samă o hârcă bătrână care se amusează de petrecerea lor, iar suflétu-i tresăltă de-o bucurie, până când vântul, nemilosul vânt, duce la urechea lor o șoaptă scăpată 'n estas: Ce mai păreche! E liniște. Ea își întoarce ochii, roșește, (speția asta de „genii” observă și noaptea metamorfoza fisonomiei. Șpițeri adevărați!) vrea să esclame, dar în cel alalt moment își pune două degete pe buze și într'un răsufiu inecat șoptește sficios: Mama.

Dramaturgul spune că favorizată de zgomotul tușiului prin care vântul clocotește ca ura în peptul lui Banffy contra românilor, aceiaș bătrână ori alta, nu știu. dar se apropie binișor de ei, se razemă de copacul sub care povestesc, iar când parfumul s'erutului lor printr'o resfrângere ce despică aerul sună cași cum ai despica o nucă, bătrâna inconștientă esclamă: Ticălosul! Se face liniște.

El, aiurit înmărmurește pe loc, privește prin umbra întunecoasă împrejur și „ea” din tot ce el a bolborosit înțelege un cuvânt, un singur cuvânt: E soacra...

Tragedianul îi lasă să și petreacă până se îmbeată de plăcere, atunci el ascunde luna după un deal, ca astfel ne observat de nimeni el, al doile el, să-și poată cu siguranță resbuna. Se aude o detunătură, două, trei, un vai, în cel alalt moment o larmă colosală, public, polițai, o învelmășală ca la Mehadica, iar la brațul unui gardist înalt e petrecut cel de-al doilea „el” rēnit de propria lui armă, urit de-o așa viață. — „Ingrata... Dar i-am mâncat fripți...”

Și iată așa se face un articol pentru o revistă din provincie. Spui că te-ai dus la o bae, unde arborii din dunga șoselei poleiți de luna domoală ascund în umbra lor mii și mii de mistere, o comedie, o dramă, o trage-

die, tu le-ai văzut, le-ai auzit, te-ai estaziat până la înduioșare, și apoi ostenit te-ai dus se te culci în firma convingere că ți-ai împlinit datorința față de un număr.

Poeni.

Petru Conda.

Cronica săptămînei.

Dela noi.

Hymen. Dl Valeriu Florescu din Lugoj s'a logodit cu domnișoara Ersilia Blidariu din Rachita. Dl Ilie I. Pop s'a cununat cu dșoara Lucreția N. Calefar, la 10 oct. n. a. e. în Seliște. Dorim fericire tinerelor părechi.

Vineri în 15 oct. n. au plecat la închisorile de stat din Vaș și Seghedin, dñii Vasiliu Morariu osândit la 10 luni temniță de stat și Crucian Simu învățator din Ciufud (lângă Blaș.), osândit la opt luni temniță de stat pentru că au cântat „Deșteaptă-te Române”. Dl Morariu pleacă la Vaș, iar dl Simu la Seghedin.

Alegere de membru la congresul gr. or. din Sibiu. În cercul Vașcoului, în locul rămas vacant prin moartea lui Dr George Popa s'a ales de deputat congresual dl Dr Nicolau Popoviciu medic cercual în Vașcou.

Femei la universitate. La Viena s'au înscris pe semestrul prim al anului școlar present treisprezece dame, dintre cari unasprezece ascultătoare extra-ordinară. Aparițiuni îmbucurătoare pentru aderenții emancipării femeilor!

Imparateasa Regina Elisabeta petrece în Budapesta și după cum scriu foile ungurești, se simte bine de tot în capitală. Curtea regală va petrece până la sfîrșitul lunii octobre în Budapesta.

În satul Balșa (Ardeal) în 3 octobre n. a trāsñit pe doi oameni. Amēndoi erau oameni fără frica lui Dzeu, oameni cari umblau adesea pe căi neertate. Așa și în ziua suspomenită des de diminiata au luat pe nedrept oarecari sume de bani dela niște drumari, drept gloabă, afirmând că vitele acelor oameni trecând prelungă pământurile lor, au întrat acolo și le-au făcut pagubă — ceea ce nu era adevărat. — Drumarii și-au urmat drumul, dar unul zise între altele: Dzeu să-î trăznească încă azi și să nu-i cruțe. Nu fuseră încă departe când descărcându-se o ploae, fulgerul a lovit în casa unuia dintre cei doi, unde se refugiaseră ambii. Amēndoi — fiind la masă — au ramas morți până ceilalți casnici au ramas neatinși!

Societatea „Petru Maior” din Budapesta și-a ținut Duminecă în 10 octomvre n. ședința sa festivă de încheiere. Au luat parte la ședință un număr mare de familii române din loc, deputațiunile studenților sērbi și slovaci și peste 50 de membri ai societății. S'a rostit un cuvânt de deschidere din partea presidentului, dl Nicolae Puican, s'a cetit raportul anual și raportul comisiei literare, iar la sfîrșit dl *Iarie Chendi* student în filosofie a disertat despre „*Comediile lui I. L. Caragi-ale*”. A urmat partea socială, în decursul căreia s'au ținut

mai multe tosturi iar muzica a cântat piese naționale românești.

*

Catedra de limbă și literatura română din Budapesta, devenită vacantă în urma repausării ilustrului profesor Alexandru Roman, a fost suplinită în mod provizoriu prin Dr. Ashoth, profesor de limbile slavice la universitatea din Budapesta. Pentru semestrul de iarnă are trei colegii, cari promet a fi interesante. 1. Înfluența slavismului asupra limbii române. 2. Miron Costin, letopisețele Moldovei. 3. Bucăți alese din Cîril. Ascultătorii de filosofie, specialiști din limba română s'au înscris la toate aceste colegii.

*

Necrolog. Iacob Lugoșianu paroh și protopop gr. cat. a reposat la 10 oct. n. a. c. în Turda, în etate de 81 ani.

Din România.

Știri literare. Dl. Th. M. Stoianescu a pus sub presă un volum de poezii sub titlul „Nopti alle”. Poetul Ludovic Dams a pus sub presă un volum de nuvele, sub titlul „Spre moarte”. A apărut un volum de poezii de dl G. Russe-Admirescu. Dl profesor St. Mihăilănu a scos de sub tipar primul volum din „Mitologia greacă și română”. A apărut: *Recenziuni asupra operei* Un voiaj în timp de 70 ani, de Z. Antinescu și *Critice vol. III*, unde dl Gherea apreciază foarte corect și cu deamăruntul (pe 148 pag.) pe „poetul poporului” Iubitul nostru Coșbuc.

Dl J. S. Spartali s'a căsătorit cu dsoara Marculescu la 21 sept. v. a. c. în Brăila.

*

Pagubele produse de ploile și inundațiile din primăvara asta, după socoteala făcută, să urcă la suma de 40, 471, 614 Lei. Pagubele constau din holde pierdute, în clădiri și poduri stricate.

Din străinătate.

Kopitar și Vuk.

Duminecă în 10 octombrie n. s'a săvârșit în Cimitirul St.-Marx din Viena exumarea unor bărbați de știință, a lui Vartolomeiu Kopitar și a lui Vuk Stefanović Karadžić. Scopul exumării a fost transportarea resturilor pământești pentru așezarea spre odihnă eternă în pământul țerilor lor natale. Kopitar a fost sloven și a fost transportat la Laibach, iar Vuk Karadžić a fost dus la Belgrad. Exumarea s'a făcut cu multă ceremonie. La actul festiv au luat parte afară de marele număr al slovenilor și al sârbilor, mai multe delegațiuni din partea ministerului de instrucțiune, a Academiei de științe, a universității. A mai fost reprezentată biblioteca de curte și orașul Viena. Și mai strălucită însă a fost înmormântarea celor doi învățați, îndeosebi festivitățile dela Belgrad, la cari au curs toată lumea slavă, până și delegați din Petropole.

Vartolomeiu Kopitar a sosit la Viena în anul 1808, cu scopul de a se dedica cu intensitate studiilor slavistice. În acelaș an a tipărit o gramatică slovenă de mare preț. A murit la anul 1844 în calitate de censor al scrierilor slave, neo-eline și române, oficiant al bibliotecii de curte și custos cu rangul de consilier. Prin criticele și studiile lui științifice asupra limbilor slave, prin publicarea diferitelor monumente filologice a isbutit a face Viena centrul slavisticii. Lui îi s'a datorește înființarea catedrei de limbă slavice la Viena. El a fost unul dintre cei doisprezece bărbați, cari la anul 1837 au cerut dela împăratul Ferdinand înființarea unei academii de științe în Viena. În ce privește reflecțiile lui asupra limbii române și a poporului român, acele isvorite fiind din preocupățiuni, nu au valoare științifică. Kopitar este citat și la noi de unul

san de altul dintre literații noștri, însă de autoritar nu-l considerăm.

Vuk Karadžić este un nume amintit cu entuziasm în toate părțile locuite de slavi. Renumele lui este european și activitatea lui e cunoscută pretutindeni. Vuk s'a făcut renumit mai întâiu prin limba dulce ce o scria, el a stabilit principiul pentru limba literară: **scrie cum vorbești**. Meritul lui principal deci este împregiurarea, că a creat limba literară sârbescă, punându-o pe *basă poporală*. Cunoscut a devenit însă Europei numai prin colecțiunea enormă de poezii populare sârbești, în toate dialectele (sârb-croat-herțegovin), din cari a tipărit 6 volume. Îndeosebi în Germania, unde începând dela Goethe și frații Grimm s'a pornit scrutarea poeziilor și poveștilor populare s'a arătat un interes foarte mare pentru colecția lui Vuk. S'au tradus o mulțime dintre aceste poezii și îndeosebi prin traducerea germană a doamnei Talvj s'a creat renumele poeziei populare sârbești. Vuk a fost numit și membru al Academiei din Viena. A murit la anul 1864.

Entuziasmul sârbilor și al slovenilor pentru cei doi literați ai lor își are legitimă basă.

I. Ch.

*

Nou leac contra ofticeii. Să anunță că un medic din Stuttgart Dr Landerer, ar fi aflat un nou leac contra ofticeii: sucul de lemn dulce. Medicul afirmă că până acuma a aplicat acest leac la vre-o 400 de bolnavi, cu succes escelent.

*

Ciuma s'a ivit la hotarele Caucazului (în Rusia). Spaima e mare, și locurile unde grozava boală și-a așezat cuibul, au fost împrejurate de soldați ca să nu meargă oamenii afară din ele, răspândindu-o și altora.

*

Zăpada în Galiția. În Galiția e deja iarnă în toată forma! În Lemberg și jur, în 5 octobrie noaptea, pe lângă un frig groaznic a mai și nins toată noaptea.

*

Marcă poștală cu — 20.000 mărci. În săptămâna trecută în Berlin s'au vîndut două mărci poștale cu prețul susamintit, de bună samă un preț cum nu s'a mai dat pentru un asemenea scop. Mărcile prețioase le-a cumpărat un iubitor de astfel de rarități. Mărcile sunt din Guiana britanică și prețul lor original pela 1850 era 2 centime (bani). Sunt foarte rari și specialiști în de al de astea nu găsesc că prețul ar fi esagerat.

Bibliografie.

„Foaia pentru toți” Nr. 41. Cuprinsul: Thomas Edison (ilustrație). În Cimitir (poezie de Haralamb G. Lecca. Converbiri săptămânale de Virgil Gili. Proverbe. Mama lui Michelet de Mauriciu Block. trad. de L. F. Ei (poezie) de M. Costeanu. Cartoful, prelucrare de D. Stănescu. Uitare (poezie) de I. Dragomirescu. Frumsețea femeii, de Radu Prelea. Marcu—Aureliu, trad. de D. I. Dimitrescu. Vrajitorul alb, roman de Emil Richeburg (tradus). Bucăți de scrisori de Virgil Gili. ? . . . ! poezie de G. Crăciunescu. O Spaimă. Părintele Jacobi și Stefan de Saudy. La monastire (poezie) de I. Minulescu. Pacea de Caion. Gândiri. Feliurimi. Modă. Glume. Noutăți. Aritmograf. Poșta redacției. Mulțămire. Anonțuri.

Revista poporului Sumarul: No. 9 septembrie 1897. Înștiințare (către onor. cetitori). Redacția Cronica Universală, Urips. — St. R. Becheanu (Biografia), „Revista Poporului”.

Standardul literaturii, P. Vulcan. — În căsuță (Poesie). George Murnu. — Un om fericit, (Schiță) D. C. Teleor. — Unei Domnișoare... mamă, N. Burlănescu-Alin. — Femea și legea, (Studiu juridic) D. Ciocanescu. — Sfințit în altar (Anecdote populară), Petru Vulcan. — Beni-Kara, Negreanu și Dacianu. — Domnul Redactor. Teleor. — Unui Tînăr Modest, Teleor. — Sculptorul Panait (Nuvelă) Nuși-Tuliu. — Cronica medicală (Fosforul) medicină), D-r. I. Poenaru. — Petrolul (Industria). I. J. Kaf-Maru. — În loc de Condica neagră (Către buni platnici). Administrația. — Suplimentul „Revistei Poporului“, Direcția. — Inscințări, diverse, anunțuri, etc. Administrația. Portret (Ilustrația) St. R. Becheanu Mare comerciant, Senator, etc.

A apărut „Călimdarul Poporului“ pe 1898, cel mai bogat, cel mai de folos și cel mai ieftin călimdar pe seama poporului.

Voluminos (148 pag.) și de un exterior elegant, călimdarul acesta cuprinde: un îmbelșugat material literar, anume ales pentru popor din scriitori frunzași G. Coșbuc, I. Creangă, Th. D. Speranță, — șese ilustrații, între cari portretul (și biografia) mult iubitului vicepresident al partidului național George Pop de Băsești, Jules Verne, I. Creangă, I. Hannia, Dr. C. Lueger etc., — un detaliat și bine compus Răvaș al anului, — apoi articoli economici, povește de folos și glume.

Și pe lângă tot acest cuprins de adevărată valoare costă numai 20 cr. plus 5 cr. porto. Cumpărătorilor en gros li-se dă rabat 10%.

Feliurimi.

După orbie. Dr. Salzer spune într-o revistă germană lucruri interesante despre purtarea, ce o dovedesc orbii din naștere; după-ce au putut să scape de orbie.

O damă a trecut cu noroc peste operație. În ziua următoare spunea, că se simțește foarte prost, de altcum observa pe placa orologiului puncte luminosă și întunecate. În ziua a treia a recunoscut nasul pe fața fratelui său. „Nu sum în stare a spune ce ved, sufer în neștiință desăvârșită“ zice în a 6-a zi dama ce și-a dobîndit lumina ochilor. Întreba la fie-care obiect despre culoarea aceuia și se mira mult, cum nu e în stare să recunoască prin vedere lucruri, pe cari pipăindu-le poate să le deoșabească foarte ușor.

În ziua a 12-a a văzut bolta albastră și zicea că nu poate să fie ceva mai frumos. În a 18-a zi recunoștea conturile, culoarea obiectelor, observa mișcarea, nu avea însă idee despre depărtare. Un alt pacient după ce a început să vadă, a ajuns în mare confuzie stînd înaintea unei oglinde. I-s-a spus că se vede pe sine însuși și fiind provocat să-și prindă nasul, î-și întindea mîna spre oglindă. Și când i-au dus mîna la nas, repetă și el aceasta mișcare studiind-o ciasuri întregi cu cel mai viu interes. Vîzînd un chibrit îl cunoștea deja, de erau însă doaua pusă cruciș peste olaltă, nu le mai recunoștea.

Deslegarea ghicitei din Nr 24 e următoarea: Costache Negri, Titani, Rege, Epigonii. Canaan, Uri, Tom, Umberto, Lazar, Șoimul, Ighiu, Var, Io, Iudit: Trecutul și viitorul României.

Bine au desleg t-o doamnele și domnișoarele. Elena Medean din Sebes, — Sabina Opra din Visag, — Ana Lazarovici din Feni, — Valeria Degan din Branșca. Victoria Vicaș din Hidj.

Domni: Petru Leucuția din Chislaca, — Petru P. Roșca din Zlatna — Nicolau Onciu din Uzdin, Petru Conda din Poeni.

Premiul l-a câștigat doamna Elena Medean. St. Doamnă binevoiască a ne avisa care Nr din „Biblioteca p. toți dorește să-i espedăm.

Rectificare.

Primum următoarea rectificare la care îi dăm loc: Șirul 8 din un „Respuns (pag. 205 Nr 26 a „F. L.“) se rectifică astfel: „Așa ceva n'am mai auzit zicîndu-se, dar se înțelege ca Dta le vei fi scris din negrije“.

Ghicitură de șah.

De

Ana Lazarovici.

		re,	ra;	fid,	dân-	iu-		
		Per-	că	bi-	ca	făr'		
bit!	ea	e-	cu		e	a-	cea	de
tău	ca-		ca	a-	ma-	ma-	a-	de
făr'	iu-		rea	til-	că,		cre-	a-
ni.	rul	re	dân-	Ca*)	de		rea	stăz
te-am	de	Po-	da		Ma-	u-	ra	din-
		mo-	mea!	șit	Cu-	ță		
		sfăr-	gler-	a-	ra	e-		

Să desleagă după săritura calului.

Termin de deslegare după trei săptămâni. Se va sorti o carte.

Posta redacției.

Dlui N. O. în Uzdin. Nrii 30 și 31 din Foaiă pentru toți cred că se vor mai găsi, vom scrie la București.

Fidelio. Am cores adresa. Salutare și mulțumită!

Dlui T. C. în Răbăgani, G. F. Tyrol, Delaabad. **Dș. S. F. N. Blaj.** „Casina Română“ Caransebes **Di. I. D. Micălaca.** A. L. Feni. L. B. Curtici. A. M. Biserica Albă. N. B. Gepin. Abonamentele au sosit vă mulțumim!

Roșia Vom căuta să facem ceva.

V. E. M. în B. . . ș. În curînd vă vom scrie, încă nu am avut regaz să citim celea trimise.

Dlui anonim din Timișoara. Vă mulțumim pentru celea comunicate! Am știut că e așa, cunoscînd și noi multe din versurile trimise.

Dnei E. M. în Sasșebeș. Am espedat notele!

Dnei mele Graz Salutare cordiale dela toți! Celea trimise le păstrăm, mai mult de altădată. Sarutări de mîna!

Dnei M. P. în Timișoara, Am primit abon. Vă mulțumim! Cordiale salutări!